

VZŤAH MEDZI ZÁKONNOSŤOU A PRÍPUSTNOSŤOU DŔKAZOV VO VECIACH SPRÁVNEHO TRESTANIA

LEGALITY AND ADMISSIBILITY OF EVIDENCE AND THEIR RELATIONSHIP IN ADMINISTRATIVE PUNISHMENT MATTERS

Peter Molitoris

Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Fakulta verejnej správy

ABSTRAKT

Článok sa zaoberá problematikou dokazovania v správnych konaniach, ktorých predmetom je vyvodzovanie administratívnoprávnej zodpovednosti. Autor venuje priestor analýze základných pojmov dokazovania a základných procesnoprávných princípov, ktoré sa dokazovania týkajú. Na základe tejto analýzy potom poukazuje na vzťah medzi požiadavkou zákonnosti dôkazu a prípustnosťou dôkazu v konkrétnom správnom konaní. Pozornosť je venovaná najmä otázke prípustnosti dôkazov, ktoré boli obstarané alebo vykonané v inom konaní (napr. v konaní trestnom), kde autor formuluje niekoľko základných otázok, ktoré musí správny orgán zodpovedať pri hľadaní odpovede na otázku o prípustnosti dôkazu. Pozornosť je tiež venovaná kritériám, ktoré podmieňujú prípustnosť takých dôkazov, u ktorých je predpoklad, že neboli získané v súlade so zákonom.

ABSTRACT

The article discusses evidence production and presentation in administrative proceedings dealing with administrative liability. The author analyses core terms related to evidence production and presentation as well as main procedural rules applicable to the abovementioned. Based on this analysis, the author then shows the relationship between the matters of legality and admissibility of evidence in particular administrative proceedings. The main focus is on the admissibility of evidence produced or presented in other proceedings (e.g. criminal proceedings). The author proceeds to form a number of essential questions that need to be addressed by the administrative authority when looking for the answer to the question of admissibility of evidence. Attention is also paid to the criteria determining admissibility of evidence which are presumed to not have been produced in accordance with the law.

I.

Pod správnym trestaním rozumieme vyvodzovanie zodpovednosti za správne delikty, ktoré spáchali administratívnoprávne zodpovedné osoby. Napriek tomu, že sa jedná o pomerne frekventovanú súčasť činnosti verejnej správy, je pri jej analýze možné identifikovať viacero paradoxov. Na jednej strane je možné povedať, že správne trestanie nie je originálnou ani základnou funkciou verejnej správy, nepochybne je však významným nástrojom slúžiacim k plneniu jej základných úloh. Napriek tomu je to oblasť, ktorá je zvlášť citlivo vnímaná spravovanými subjektmi, keďže dôsledky uplatnenia verejnej moci v tejto oblasti sa často prejavujú v bezprostrednej majetkovej sfére, alebo vo sfére iných práv a slobôd páchatel'ov

tohto druhu deliktov. Druhým špecifickým znakom je skutočnosť, že obdobne ako vo vzťahu k vyvodzovaniu trestnoprávnej zodpovednosti, je potrebné aj vo vzťahu k správne trestaniu uplatňovať princíp ultima ratio, teda aplikovať nástroje správneho trestania iba v situáciách, keď je to spoločensky nutné a efektívne. Navzdory uvedenému však môžeme v legislatíve v oblasti správneho práva dlhodobo vnímať skôr opačné tendencie. Tu máme namysli najmä zintenzívnenie kontrolných a dozorných aktivít verejnej správy, pozvoľné rozširovanie okruhu sankcionovateľných činností, ako aj pozvoľné sprísňovanie administratívnych sankcií, či už sankcií potenciálnych, alebo sankcií reálne ukladaných v aplikačnej praxi.¹ Je nepochybné, že jednu z úloh štátu realizovaných prostredníctvom subjektov verejnej správy je aj snaha eliminovať negatívne vonkajšie a vnútorné javy a procesy a zároveň efektívne chrániť ekonomické záujmy, garantovať obranu republiky, bezpečnosť a ochranu života a zdravia osôb a verejný poriadok,² nástroje, ktoré si však štát pre realizáciu tejto svojej úlohy volí, by však vždy mali reflektovať požiadavky proporcionality, osobitne pokiaľ sa spájajú s represívnym prvkom.

Napokon je v oblasti správneho trestania možné ako paradoxný vnímať fakt, že táto oblasť je pomerne precízne regulovaná na úrovni princípov a zásad formulovaných v dokumentoch presahujúcich národné rámce, na druhej strane však v podmienkach Slovenskej republiky dlhodobo absentuje prehľadná, jednotná a najmä jednoznačná procesnoprávna úprava. Správne orgány, ale v zásade aj často práva nezalí účastníci konania, sú potom pre možnosť riadneho uplatnenia svojich práv v tomto druhu konaní nútení vysporiadať sa s použitím analógie a riešenia hľadať takmer výlučne v súdnej judikatúre. Pokiaľ teda postmoderný pohľad na povinnosti štátu spočíva v požiadavke na vytváranie rovnakých predpokladov pre všetkých, so zabezpečením fakticky rovnakých šancí pre realizáciu a rozvoj základných práv a slobôd jednotlivca,³ potom je úlohou zákonodarcu zabezpečiť túto rovnosť aj prostredníctvom stabilnej, dostatočne určitej a precíznej právnej regulácie právno-aplikačných procesných postupov.

II.

Významnou súčasťou rozhodovacieho procesu v oblasti správneho trestania je proces dokazovania. Jeho význam je podčiarknutý zásadou materiálnej pravdy, ktorá je v správnom poriadku vyjadrená povinnosťou správneho orgánu zistiť „presne a úplne skutočný stav vecí“ (§ 32 ods. 1 Správneho poriadku⁴). Správny poriadok ani zákon o priestupkoch neobsahujú osobitnú definíciu pojmu dokazovanie, ani presne nevymedzujú jeho priebeh či jednotlivé štádiá. Reflektujúc základné zásady správneho konania tiež nie je dokazovanie možné označiť za koncentrované a formalizované procesné štádium rozhodovania správneho orgánu, ale skôr za súčasť procesných postupov správneho orgánu a účastníkov konania v rámci zisťovania skutočného stavu vecí.

Dokazovanie môžeme vymedziť ako právom regulovaný postup správneho orgánu a účastníkov konania, ktorého cieľom je získanie a vyhodnocovanie priamych poznatkov dôležitých pre rozhodnutie správneho orgánu (meritórne alebo procesné). Dokazovanie sa vykonáva prostredníctvom obstarania, vykonania a hodnotenia dôkazov, ktoré je možné

¹ porovnaj GYURI, R.: Charakteristika niektorých foriem činnosti verejnej správy a ich klasifikácia. In: Verejná správa a spoločnosť. Košice: UPJŠ v Košiciach, roč. XVI., 1/2015, s. 30.

² ŽOFČINOVÁ, V.: Social Rights and Dignified Work in Labour Law Relations In: Ius et Administratio. 2015. No. 3, s. 58-68.

³ ŽOFČINOVÁ, V.: Úloha a zodpovednosť štátu v kontexte súčasného právneho prostredia v pracovnoprávnej a sociálnoprávnej oblasti. In: Teória a prax verejnej správy. Časť 1. Košice: Fakulta verejnej správy Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, 2013. s. 400.

⁴ zákon č. 71/1967 Zb. o správnom konaní v znení neskorších predpisov, ďalej len „správny poriadok“, alebo skratkou „SP“.

získať z dôkazných prostriedkov. V oblasti správneho trestania by malo byť cieľom dokazovania získavanie informácií o skutkovom deji, ktorý sa odohral v minulosti, s cieľom objasnenia všetkých znakov skutkovej podstaty deliktu.

Správny poriadok ani zákon o priestupkoch nedefinujú ani pojem „dôkaz“. Správny poriadok uvádza iba definíciu toho, čo môže ako dôkaz slúžiť. Dôkazom podľa správneho poriadku môžu byť všetky prostriedky, ktorými možno zistiť a objasniť skutočný stav veci a ktoré sú v súlade s právnymi predpismi. V citovanej zákonnej definícii sa do istej miery stiera rozdiel medzi dôkazom a dôkazným prostriedkom, procesná teória však medzi uvedenými pojmami rozlišuje na základe ustálených kritérií. Vzťah pojmov **prostriedok (dôkazný prostriedok) a dôkaz** je možné vnímať ako vzťah medzi poznatkom a procesným postupom, ktorým sa poznatok získa. V zásade je možné ustáliť, že dôkazným prostriedkom je procesný úkon alebo postup, pomocou ktorého sa z prameňa dôkazu získava dôkaz.⁵ Realizácia dôkazného prostriedku teda ešte sama osebe nemusí nutne viesť k získaniu dôkazu, ktorý bude vyhovovať ďalším definičným kritériám dôkazu, a to 1) dôkaz musí smerovať k zisteniu a objasneniu skutočného stavu veci a 2) musí byť v súlade s právnymi predpismi.

Dôkaz vníma správny poriadok ako súčasť skupiny tzv. podkladov pre rozhodnutie (§ 32 ods. 1 SP), pričom okruh dôkazov či dôkazných prostriedkov, ktoré je možné pri dokazovaní využiť, naznačuje iba exemplifikatívnym výpočtom (§ 34 ods. 2 SP).

Pojem **podklad pre rozhodnutie** je širším pojmom ako pojem dôkaz, keďže pokrýva všetky materializované aj nematerializované poznatky, ktoré má správny orgán pri rozhodovaní k dispozícii. K rozdielom medzi pojmami dôkaz a podklad pre rozhodnutie je možné uviesť, že dôkaz by mal mať materializovanú podobu (napr. zápisnica o výsluchu, listina, znalecký posudok), a teda by mal byť k dispozícii v takej forme, aby sa s jeho obsahom mohol oboznámiť aj účastník konania, prípadne znalec, alebo orgán, ktorý bude rozhodnutie skúmať v rámci konania o riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkoch. Podkladom pre rozhodnutie môžu byť aj poznatky, ktoré nebudú mať materializovanú podobu (napr. všeobecne známe skutočnosti, skutočnosti známe správne orgánu z jeho činnosti). Dôkaz by sa mal týkať skutkových okolností veci, prípadne osobných pomerov obvineného alebo svedka, nie však právneho hodnotenia veci. Iné podklady pre rozhodnutie môžu mať aj charakter právnej argumentácie (napr. vyjadrenia účastníkov, stanoviská dotknutých orgánov). Napokon je možné uviesť, že dôkaz by mal mať vo vzťahu k preukazovaným skutočnostiam objektivizujúci charakter, zatiaľ čo ostatné podklady pre rozhodnutie môžu celkom legitímne niesť aj výrazný subjektívny prvok (napr. subjektívne hodnotenia veci účastníkmi, právny názor vyslovený vo vyjadreniach dotknutých orgánov a pod.).

III.

Ako už bolo uvedené, ako dôkaz môžu slúžiť iba také prostriedky, ktoré **umožňujú zistiť a objasniť skutočný stav veci**. Dokazovanie prostredníctvom jednotlivých dôkazných prostriedkov má teda význam iba v tom rozsahu, v akom ešte môže prispieť k získaniu informácií naozaj potrebných pre rozhodnutie. V tomto smere sa predstavy o potrebe ďalšieho dokazovania môžu medzi účastníkmi konania a správnym orgánom odlišovať. Tu je možné poukázať na judikatúru súdov Slovenskej republiky, podľa ktorej za porušenie procesných práv obvineného z priestupku nemožno považovať nevykonanie ním navrhovaných dôkazov, a to najmä vtedy, ak by išlo o preukázanie skutočností zjavne nepotrebných alebo nadbytočných.⁶ Vzhľadom na to, že tým, kto bude dôkazy vykonávať a vyhodnocovať je

⁵ VIKTORYOVÁ, J. in: ZÁHORA, J. a kol. Dokazovanie v trestnom konaní. 1. vydanie. Praha. Leges. 2013. s 24.

⁶ rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 5. februára 2008, sp. zn. 1 Sžo 145/2007.

nesporne správny orgán (§ 34 ods. 4 a 5 SP), je v tomto smere správne ponechať mu priestor na voľné uváženie o potrebe ďalšieho dokazovania. Toto voľné uváženie súvisiace aj s hodnotením dôkazov by však v žiadnom prípade nemalo viesť k dotváraniu či domýšľaniu potenciálneho skutkového deja na základe nedostatočne potvrdených indícií. Správny orgán by sa mal tiež vyvarovať čisto subjektívneho hodnotenia vzájomne si odporujúcich dôkazov (napr. rozporných svedeckých výpovedí). Kritériom pre výber verzie skutkového deja, ktorú správny orgán označí ako pravdivú a na základe ktorej vo veci rozhodne, by vždy mala byť súvislá reťaz ďalších dôkazov a podkladov pre rozhodnutie. V opačnom prípade by bol takto zistený skutkový stav nedostatočný, čo by mohlo viesť k zrušeniu rozhodnutia pre nezákonnosť.⁷ Nedostatočné zistenie skutkového stavu je potrebné odlišovať od situácie, kedy by správny orgán navrhnuté dôkazy síce vykonal, avšak spôsob ich hodnotenia by nevyplýval z odôvodnenia rozhodnutia. V takomto prípade by sa jednalo o opomenutie dôkazu.⁸

V správnom konaní sú ako dôkaz prípustné iba také **prostriedky, ktoré sú v súlade s právnymi predpismi**. Požiadavku súladu dôkazov s právnymi predpismi je potrebné interpretovať čo najširšie. Jedná sa tu nie len o súlad s procesnými pravidlami vyplývajúcimi zo správneho poriadku alebo priestupkového zákona, ale v širšom zmysle aj o súlad s princípmi vyplývajúcimi z nadnárodných predpisov či dokumentov definujúcich požiadavky dobrej verejnej správy.

Vo veciach správneho trestania môžeme za zákonný označiť ten dôkaz, ktorý bol obstaraný a vykonaný v súlade s právom a s princípmi viažucimi sa na dokazovanie vo veciach správneho trestania. Na nadnárodnej úrovni je v prvom rade potrebné vychádzať z už pomerne známej skutočnosti, že podľa názoru Európskeho súdu pre ľudské práva je možné aj správne delikty označiť za delikty trestnej povahy, na prejednávanie ktorých sa vzťahuje ochrana práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej v texte ako „Dohovor“), pokiaľ tieto napĺňajú tzv. *Engelovské kritériá*⁹. Napriek tomu, že v súčasnosti je možné zaznamenať tendencie paušalizovať pohľad na konanie o akomkoľvek správnom delikte ako na konanie v režime čl. 6 Dohovoru, je potrebné uviesť, že ani Európsky súd pre ľudské práva svoje závery neabsolutizuje a neustále zvyrazňuje potrebu individuálneho posudzovania od prípadu – k prípadu¹⁰. Z čl. 6 dohovoru je preto vo vzťahu k dokazovaniu možné akcentovať najmä požiadavku podrobného oboznámenia s povahou a dôvodom obvinenia, požiadavku poskytnutia primeraného času a možnosti na prípravu obhajoby, požiadavku umožnenia vypočúvať alebo dať vypočúvať svedkov proti sebe a dosiahnuť predvolanie na vypočúvanie svedkov vo svoj prospech za rovnakých podmienok, ako v prípade svedkov proti obvinenému a napokon požiadavku na bezplatnú pomoc tlmočníka, ak osoba nerozumie jazyku používanému v konaní.

Z uvedených požiadaviek Európsky súd pre ľudské práva abstrahoval aj požiadavku uskutočnenia ústneho pojednávania, zachovanie princípu kontradiktórnosti a rovnosti zbraní či prezumpcie neviny s ním spojenej zásady in dubio pro reo (napr. Messier c. Francúzsko).

Z dokumentov „soft law“ je pri skúmaní otázky súladu dôkazu s právom potrebné poukázať aj na požiadavky vyplývajúce z

⁷ Správny orgán nemá povinnosť, aby domýšľal právne relevantné dôvody svedčiace v prospech priestupcu, ktoré ním neboli uplatnené a následne k týmto dôvodom vykonával príslušné skutkové zistenia (rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 12. februára 2009, sp. zn. 8 Sžo 139/2008).

⁸ napr. nálezy Ústavného súdu ČR sp. zn. III. ÚS 150/93, sp. zn. III. ÚS 61/94, sp. zn. III. ÚS 51/96, sp. zn. IV. ÚS 185/96, sp. zn. II. ÚS 213/2000, sp. zn. I. ÚS 549/2000, sp. zn. IV. ÚS 582/01, sp. zn. II. ÚS 182/02, sp. zn. I. ÚS 413/02, sp. zn. IV. ÚS 219/03.

⁹ rozsudok EŠLP Engel a iní v. the Netherlands, 8. 6. 1976, par. 81.

¹⁰ bližšie k tomu napr. JAKAB, R.: Uplatnenie práva na spravodlivý súdny proces vo veciach správneho trestania podľa judikatúry európskeho súdu pre ľudské práva. in: KOŠIČIAROVÁ, S. (ed.) Princípy trestania a správne delikty. Princípy trestania a správne delikty : zborník príspevkov z česko-slovenskej vedeckej konferencie konanej 23. septembra 2016 v Trnave. Trnava. Trnavská univerzita v Trnave. Právnická fakulta. 2016. s. 92-100.

- Rezolúcie Výboru ministrov č. (77) 31 o ochrane jednotlivca v súvislosti s rozhodnutiami správnych orgánov, ktorá zakotvuje okrem iného právo byť vypočutý a právo na prístup k informáciám o konaní,
  - Odporúčania výboru ministrov Rady Európy R (80)2 VM, ktoré akcentujú zásadu účelnosti, objektivity, nestrannosti a primeranosti,
  - Odporúčania výboru ministrov Rady Európy R(91)1 o ukladaní administratívnoprávnych sankcií, z ktorého vyplýva zodpovednosť štátu za unesenie dôkazného bremena, právo na obhajobu a oboznámenie s obvinením, právo na primeraný čas na prípravu obhajoby, právo na oboznámenie s dôkazmi a právo na vyjadrenie sa k dôkazom,
  - Odporúčania výboru ministrov Rady Európy (2007)7 o Dobrej verejnej správe, z ktorého je osobitne potrebné zmieniť požiadavku nestrannosti, proporcionality a participácie
- Tieto požiadavky akceptujú ako kritériá aj sudy Slovenskej republiky rozhodujúce v správnom súdnictve.¹¹

IV.

Dôkazy, ktoré boli získané alebo vykonané nie v súlade s právnymi predpismi, teda dôkazy nezákonné, sú štandardne v správnom konaní považované za neprípustné. V tejto súvislosti je možné poukázať aj na judikatúru ústavného súdu Slovenskej republiky, ktorý v náleze sp. zn. II. ÚS 5/2011-77 z 15. decembra 2011 konštatoval, že „procesné ustanovenie, podľa ktorého za dôkaz môžu slúžiť všetky prostriedky, ktorými možno zistiť a objasniť skutočný stav veci, pokiaľ sú v súlade s právnymi predpismi, treba z ústavnoprávneho hľadiska považovať za kolíziu verejného záujmu a ochrany práv. Ide totiž o stret medzi verejným záujmom na dôslednom objasnení rozhodujúcich skutočností potrebných na vydanie rozhodnutia v konaní a ochranou určitých práv, resp. oprávnených záujmov, ktoré bránia použitiu niektorého dôkazného prostriedku. Vo všeobecnej rovine možno konštatovať, že prednosť má verejný záujem na dôslednom objasnení rozhodujúcich skutočností potrebných na vydanie rozhodnutia, avšak za súčasného spolupôsobenia brzd daných s ohľadom na ochranu určitých práv, resp. oprávnených záujmov. Tým je dané, že nie všetky prostriedky, pomocou ktorých by objektívne bolo možné zistiť a objasniť skutočný stav veci, sa smú použiť v príslušnom konaní.“

Pri skúmaní vzťahu medzi zákonnosťou a prípustnosťou dôkazu v správnom konaní môžu nastať v zásade tieto štyri situácie:

a/ dôkaz bude získaný zákonným spôsobom a jeho použitie bude v správnom konaní prípustné,

b/ dôkaz bude získaný zákonným spôsobom, jeho použitie však bude v správnom konaní neprípustné,

c/ dôkaz bude získaný v rozpore so zákonom a napriek tomu bude jeho použitie v správnom konaní prípustné,

c/ dôkaz bude získaný v rozpore so zákonom a jeho použitie v správnom konaní nebude prípustné.

a/ Do prvej skupiny dôkazov môžeme zaradiť tie dôkazy, ktoré boli obstarané a procesne vykonané správnym orgánom v súlade s už definovanými požiadavkami na dokazovanie. Môžu sem však patriť aj dôkazy, ktoré boli obstarané a vykonané iným

¹¹ napr. Najvyšší súd Slovenskej republiky v konaniach pod sp. zn. 5Sžo/15/2011, sp. zn. 5Sžf/1/2011, sp. zn. 1Sžo/281/2009 a mnohých ďalších.

orgánom¹² a ich ďalšiemu použitiu v správnom konaní nebráni žiadna prekážka. Spravidla sa bude jednať o dôkazy, ktoré sú neopakovateľné, ako napr. správa z miesta nehody spolu s fotodokumentáciou, zápisnica o ohliadke miesta a pod. Napokon sem môžu patriť aj dôkazy získané resp. vyhotovené účastníkmi konania (napr. záznam priemyselnej videokamery použitej v súlade so zákonom).

b/ V druhej skupine môžeme uvažovať o dôkazoch, ktoré boli vykonané v súlade so zákonom, avšak napriek tomu ich striktná zviazanosť s určitým typom konania neumožňuje ich použitie v inom konaní, prípadne ho výrazne limituje. Jedná sa najčastejšie o dôkazy získavané využitím informačno - technických prostriedkov podľa ust. § 114, § 115 Trestného poriadku, prípadne podľa zákona č. 166/2003 Z. z. o ochrane pred odpočúvaním. Otázkou použiteľnosti tohto typu dôkazov v správnom konaní sa zaoberal ako ústavný súd v už citovanom náleze sp. zn. II. ÚS 5/2011-77 z 15. decembra 2011, tak aj Najvyšší súd Slovenskej republiky napr. v rozhodnutí sp. zn. 6 Sžo 29/2013 z 25. septembra 2013. Ústavný súd v tejto súvislosti uviedol, že „z ustanovenia § 114 ods. 7 Trestného poriadku vyplýva zásadný zákaz použitia obrazovo-zvukového záznamu získaného v rámci konkrétneho trestného konania v inom trestnom konaní, avšak s určitými taxatívne vymenovanými výnimkami. Trestný poriadok upravuje materiál získavania a použitia obrazovo-zvukových záznamov zhotovených informačno-technickými prostriedkami iba v rámci trestného konania. Naproti tomu získavanie a použitie obrazovo-zvukových záznamov zhotovených informačno-technickými prostriedkami v iných konaniach, resp. pre účely iných konaní, upravuje zákon o ochrane pred odpočúvaním (§ 1 ods. 1 a 2).“ Ústavný súd poukázal aj na znenie § 3 zákona o ochrane pred odpočúvaním, podľa ktorého „informačno-technický prostriedok možno použiť iba vtedy, ak je to v demokratickej spoločnosti nevyhnutné na zabezpečenie bezpečnosti štátu, obranu štátu, predchádzanie a objasňovanie trestnej činnosti alebo na ochranu práv a slobôd iných.“ Problémom však bolo obstaranie a vykonanie týchto dôkazov v správnom konaní, keďže až momentom použitia dôkazov v správnom konaní sa tieto stali dôkazmi (pre účely správneho konania) neprípustnými.

Z citovaných záverov vyplýva, že správny orgán by v prípade dôkazov, ktorých prípustnosť v správnom konaní môže byť diskutabilná, mal realizovať test prípustnosti dôkazu. V rámci tohto testu by si mal zodpovedať na niektoré zásadné otázky:

- 1) či bol dôkaz zabezpečený už v pôvodnom konaní zákonným spôsobom,
- 2) či má správny orgán k dispozícii dôkaz v takej podobe, aby mohol overiť jeho autenticitu a pravosť,
- 3) či má správny orgán zákonnú možnosť preverovať zákonnosť a autenticitu dôkazu,
- 4) či bude možné dôkaz zákonne realizovať aj v danom konkrétnom správnom konaní, a to aj s ohľadom na hmotnoprávny objekt regulácie, ktorý mal byť správnym deliktom porušený.

Negatívna odpoveď na ktorúkoľvek z uvedených otázok neumožní správnomu orgánu dospieť k jednoznačnému záveru o prípustnosti dôkazu v konaní o správnom delikte. V praxi je možné stretnúť sa so situáciami, kedy správny orgán napríklad bude mať k dispozícii prepis záznamov z odpočúvania podľa § 115 ods. 6 Trestného poriadku, avšak nebude mať k dispozícii pôvodný zvukový záznam, aby mohol overiť autenticitu tohto dôkazu. Pokiaľ by chcel správny orgán preveriť zákonnosť dôkazov získaných v pôvodne vedenom trestnom konaní, musel by tiež mať možnosť oboznámiť sa s obsahom príkazu na použitie týchto prostriedkov podľa § 114 ods. 2 resp. 115 ods. 2 Trestného poriadku, čomu by však mohol

¹² napr. orgány činné v trestnom konaní alebo súd pri postúpení veci z dôvodu, že sa nejedná o trestný čin podľa §197 ods. 1 písm. a/, § 214 ods. 1 alebo § 280 ods. 2 Trestného poriadku.

brániť stupeň utajenia, ktorému by takýto príkaz podliehal. Domnievame sa, že správny orgán, ktorého konanie o správnom delikte je konaním samostatným, nezávislým od predošlého konania vedeného napr. orgánmi činnými v trestnom konaní, nemôže založiť konštatovanie zákonnosti a prípustnosti dôkazov iba na jednoduchej prezumpcii, teda výlučne na skutočnosti, že dôkazy mu boli poskytnuté resp. odovzdané legálnou cestou od iného štátneho orgánu. Keďže tým, kto bude v konečnom dôsledku dôkazy hodnotiť a toto hodnotenie následne inkorporovať do odôvodnenia svojho rozhodnutia, bude správny orgán, mal by mať možnosť v plnej miere zaujať stanovisko aj k tomu, nakoľko boli pre získanie takýchto dôkazov splnené aspoň formálne procesné podmienky, a teda by mal mať aspoň možnosť preveriť, či napr. príkaz na realizáciu informačno-technických prostriedkov podľa trestného poriadku alebo osobitného predpisu bol vydaný.

c/ Pokiaľ uvažujeme o dôkazoch, ktoré boli získané v rozpore so zákonom, avšak ich použitie môže byť v správnom konaní prípustné, máme namysli najčastejšie dôkazy získané svojpomocne účastníkmi konania a dané k dispozícii správnomu orgánu. Jedná sa v praxi najmä o audiovizuálne záznamy vyhotovené bez vedomia alebo bez súhlasu osoby, ktorej osobný prejav je na danom zázname zachytený. Problémom je v tomto prípade najmä rozpor s ustanoveniami občianskeho práva upravujúcimi ochranu osobnosti a prejavov osobnej povahy (§ 11 a nasl. Občianskeho zákonníka), ako aj s čl. 8 dohovoru a čl. 16, 19 ústavy.

Pokiaľ správny orgán, spravidla pre dôkaznú núdzu, zvažuje použitie aj takéhoto dôkazu, musí tento dôkaz prejsť testom proporcionality, a teda správny orgán musí posúdiť, či je v danom prípade namieste uprednostniť verejný záujem na odhaľovaní a postihovaní protispoločenskej činnosti alebo právo dotknutej osoby na ochranu osobnosti. Explicitne takúto dilemu pre účely civilného súdneho konania rieši Civilný sporový poriadok v čl. 16 ods. 2, podľa ktorého súd pri prejednávaní a rozhodovaní veci nezohľadňuje skutočnosti a dôkazy, ktoré boli získané v rozpore so zákonom, ibaže vykonanie dôkazu získaného v rozpore so zákonom je odôvodnené uplatnením čl. 3 ods. 1 Civilného sporového poriadku.¹³

Vychádzajúc z rozhodovacej činnosti európskeho súdu pre ľudské práva by správny orgán mal v rámci testu prípustnosti použitia dôkazu získaného v rozpore so zákonom zodpovedať na tieto otázky:

1) či sa v danom prípade jedná o natoľko výnimočné okolnosti, že iný postup absolútne nie je možný a nepripustením takéhoto dôkazu by hrozila zrejmä nespravodlivosť,

2) či napriek pripusteniu dôkazu, ktorý bol získaný v rozpore so zákonom budú zachované vo vzťahu ku všetkým účastníkom konania garancie spravodlivého procesu,

3) či v danom prípade bude s ohľadom na princíp proporcionality odôvodniteľné uprednostnenie verejného záujmu resp. záujmu poškodenej strany pred ochranou záujmu subjektov dotknutých dôkazom, ktorý bol získaný v rozpore so zákonom.

Všetky uvedené otázky však budú mať z hľadiska prípustnosti nezákonného dôkazu význam jedine v tom prípade, ak túto nezákonnosť nespôsobil konajúci správny orgán, resp. iný orgán verejnej moci pri výkone svojich právomocí, a to s ohľadom na ústavnú požiadavku striktnej viazanosti zákonom plynúcu z čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

d/ Posledný variant vzťahu medzi zákonnosťou a prípustnosťou dôkazu predstavuje situácia, keď ide o dôkazy získané v rozpore so zákonom a v správnom konaní neprípustné. Tu máme namysli tie dôkazy, ktoré sú od počiatku poznačené takou vadou,

¹³ výklad súlade s Ústavou Slovenskej republiky, verejným poriadkom, princípmi, na ktorých spočíva tento zákon, s medzinárodnoprávnymi záväzkami Slovenskej republiky, ktoré majú prednosť pred zákonom, judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva a Súdneho dvora Európskej únie, a to s trvalým zreteľom na hodnoty, ktoré sú nimi chránené.

ktorá znemožňuje ich využitie v ďalšom konaní. K tejto vade mohlo dôjsť tak v konaní pred správnym orgánom, ale tiež napr. v trestnom konaní, ktoré správne konaniu predchádzalo. Vada môže spočívať v nezákonnom prameni dôkazu, v nedostatku právomoci orgánu, ktorý dôkaz obstaral alebo vykonal, ale tiež v spôsobe obstarania alebo vykonania dôkazu. Môže sa napríklad jednať o výsluch svedka bez náležitého poučenia alebo bez zbavenia mlčanlivosti, o vyhotovenie audiovizuálneho záznamu bez splnenia podmienky zákonného podkladu, legitímneho cieľa a nevyhnutnosti a primeranosti v demokratickej spoločnosti. Sumárne je možné konštatovať, že dôkaz je možné označiť za nezákonný, ak v procese jeho obstarania alebo vykonania došlo k porušeniu zákona, pričom túto skutočnosť nie je možné zhojiť ani s poukázaním na proporcionalitu v dotknutých právach. Keďže podľa stabilizovanej judikatúry súdov dôkazom v konaní môže byť iba taký prostriedok, ktorým je možné zistiť a objasniť skutočný stav veci, ktorý je predvídaný príslušným procesným predpisom a ktorý je podľa tohto procesného predpisu vykonaný, je možné všetky dôkazy, ktoré ktorúkoľvek z uvedených požiadaviek nespĺňajú, považovať za dôkazy nezákonné¹⁴. Ak dôkaz, resp. informácia ktorú obsahuje, nie je získaná čo do jednotlivých čiastkových komponentov procesu dokazovania procesne prípustným spôsobom, musí byť správnym orgánom a limine vylúčený z predmetu úvah smerujúcich k zisteniu skutkového základu veci.¹⁵

V. ZÁVER

Na základe uskutočnenej analýzy je možné konštatovať, že úloha správneho orgánu pri hodnotení dôkazov v správnom konaní predstavuje pomerne zložitý a komplexný myšlienkový postup. Nie každý dôkaz, ktorý sa z hľadiska spôsobu jeho obstarania a vykonania javí ako zákonný, bude zároveň v správnom konaní prípustný a naopak, nie vždy budú mať pochybnosti o zákonnom základe určitého dôkazu za následok jeho absolútnu neprípustnosť. Úloha správneho orgánu pri hodnotení dôkazov sa nevyčerpáva iba skúmaním zákonnej súladnosti formálnych procedurálnych postupov, prostredníctvom ktorých bol určitý dôkaz obstaraný a vykonaný, ale až odpoveďou na otázku, či určitý dôkaz je v konaní prípustný, a či je možné pristúpiť k jeho hodnoteniu aj po stránke obsahovej a zvážiť jeho použitie ako podkladu pre rozhodnutie. Vo vzťahu ku konaniam v oblasti správneho trestania je možné konštatovať, že toto pod vplyvom princípov vzťahujúcich sa na toto konanie, či už explicitne vyjadrených v zmienovaných medzinárodných dokumentoch, alebo implicitne odvodených analógiou z oblasti trestného práva, kladie na priebeh dokazovania zvýšené nároky. Toto osobitne platí s ohľadom na princíp „in dubio pro reo“, ktorý v prípade rozumných pochybností o skutkovom stave veci nedovoľuje u obvineného vysloviť vinu. Nedostatky v dokazovaní spočívajúce v nesprávnom vyhodnotení otázky zákonnosti a prípustnosti určitého dôkazu tak môžu bezprostredne viesť k oprávnenému spochybneniu výsledkov dokazovania.

KLÚČOVÉ SLOVÁ

dokazovanie – správne trestanie – zákonnosť a prípustnosť dôkazov.

KEY WORDS

evidence – administrative punishment – legality and admissibility of evidence.

¹⁴ porovnaj napr. Ústavný súd ČR sp. zn. III. ÚS 190/01.

¹⁵ Ústavný súd ČR sp. zn. IV. ÚS 135/99, sp. zn. I. ÚS 129/2000, sp. zn. III. ÚS 190/01, sp. zn. II. ÚS 291/2000).

POUŽITÁ LITERATÚRA

1. JAKAB, R.: Uplatnenie práva na spravodlivý súdny proces vo veciach správneho trestania podľa judikatúry európskeho súdu pre ľudské práva. in. Košičiarová, S. (ed.) Princípy trestania a správne delikty. Princípy trestania a správne delikty : zborník príspevkov z česko-slovenskej vedeckej konferencie konanej 23. septembra 2016 v Trnave. Trnava : Trnavská univerzita v Trnave. Právnická fakulta. 2016. ISBN 9788080829889.
2. GYURI, R.: Charakteristika niektorých foriem činnosti verejnej správy a ich klasifikácia. In: Verejná správa a spoločnosť. Košice: UPJŠ v Košiciach, roč. XVI., 1/2015. ISSN 1335-7182.
3. VIKTORYOVÁ, J. in: ZÁHORA, J. a kol. Dokazovanie v trestnom konaní. 1. vydanie. Praha. Leges. 2013. ISBN 9788087576762.
4. ŽOFČINOVÁ, V.: Social Rights and Dignified Work in Labour Law Relations In: Ius et Administratio. 2015. No. 3, s. 58-68. ISSN 2300-4797.
5. ŽOFČINOVÁ, V.: Úloha a zodpovednosť štátu v kontexte súčasného právneho prostredia v pracovnoprávnej a sociálnoprávnej oblasti. In: Teória a prax verejnej správy. Časť 1. Zborník príspevkov z medzinárodnej vedeckej konferencie organizovanej pri príležitosti 15. výročia založenia Fakulty verejnej správy konanej v dňoch 11.-12.9.2013. Košice: Fakulta verejnej správy Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, 2013. ISBN 9788081520570.

KONTAKTNÉ ÚDAJE AUTORA**doc. JUDr. Peter Molitoris, PhD.**

docent

Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach

Fakulta verejnej správy

Popradská 66

Košice

peter.molitoris@upjs.sk